

Neologisme

Woorden - woordvorming, bovenbouw vo

Betekenisnetwerk: samenstelling, inhoudswoord, leenwoord

Woord van het jaar

Annette is dol op taalbeschouwing en dol op nieuwe woorden. Steevast in de eerste week in januari, vraagt ze haar leerlingen naar de winnaar van de 'woordvanhetjaarverkiezing' door Van Dale. Dit heeft bij eindexamenleerlingen wel eens tot 'woordvanhetjaarmoetheid' geleid. Annette vestigt er niet zomaar de aandacht op. Het is voor haar een manier om stil te staan bij neologismen: nieuwvormingen of nieuwe woorden. Nieuwe woorden zijn altijd inhoudswoorden: zelfstandige naamwoorden en werkwoorden die daar vaak van afgeleid zijn (swipen, appen). Soms gaat het om een bijvoeglijk naamwoord (bokitoproof).

Interessanter dan de vorm is de betekenis van nieuwe woorden. In een taaldenkgesprek laat Annette haar leerlingen praten over het ontstaan van nieuwe woorden. Verschillende achtergronden worden genoemd. We hebben woorden nodig om nieuwe dingen te benoemen, bijvoorbeeld een Ipad. 'Voor sommige veelgebruikte dingen hebben we nog steeds geen naam', zegt Hansje, 'zoals voor dat tussending dat je bij de kassa gebruikt.' 'Je bedoelt het 'beurtbalkje? Dat is geen neologisme, hoor, dat woord bestaat al heel lang!' De leerlingen bespreken dat het kan gaan om nieuwe artikelen (iPad, e-bike), maar ook gebeurtenissen in de samenleving zorgen voor nieuwe woorden: fabeltjesfuk, woonprotest, comadrinken, blokkeerfries, anderhalvemetersamenleving. Anne ten slotte, vertelt dat ze een neefje van 3 heeft die zelf ook allerlei nieuwvormingen of neologismen verzint: stemmendoos (telefoon), brommermuts (helm), billenprikker (thermometer) en aantegenen (tegen iemand aan liggen). Maar deze creatieve nieuwvormingen zullen de Van Dale vast niet halen!

Voorbeelden ontleend aan: woordvanhetjaar.vandale.nl

Bron: Jantien Dhont, projectmedewerker taal, afdeling primair onderwijs SLO

Een **neologisme** of **nieuwvorming** is een willekeurig, nieuw woord in een gegeven taal. Meer specifiek verwijst de term naar nieuwe inhoudswoorden.
www.wikipedia.org